

Η ΚΑΡΥΔΙΑ ΤΟΥ ΣΠΑΝΟΥ

Τοῦ κ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΡΗΝΑ, διδ/λου Σάμου

Ἐμπνευσμένο ἀπὸ μιὰ εἰδηση πού δημοσιεύτηκε τώρα τελευταία: ὅτι μελετᾶται τὸ κόψιμο τῶν πλατανιῶν τῆς Ἀττικῆς γιὰ νὰ φυτευτοῦν 1.000 000 καρυδιές.

ΜΙΑ φορά κι ἓναν καιρό, σ' ἓνα ἄλλο τόπο, ζοῦσε ἓνας σπανός. Στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ του εἶχε ἓνα χωράφι καὶ μέσα σ' αὐτὸ μιὰ πανύψηλη καρυδιά. Κανένα τέτοιο δένδρο, στὸν τόπο ἐκεῖνο, δὲν ἦταν τόσο μεγάλο καὶ κανένα δὲν ἔκανε τόσα πολλά καὶ μεγάλα καρυδιά, σὰν αὐτὰ τοῦ σπανοῦ. Τόσο οἱ χωρικοί, ὅσο καὶ οἱ ξένοι πού τύχαινε νὰ βρεθοῦν κοντά του, τὴν ἔβλεπαν ὥρα πολὺ καὶ μὲ θαυμασμὸ σιγοψιθύριζαν μεταξύ τους, πὼς ποτὲ στὴ ζωὴ τους δὲν εἶδαν τέτοια καρυδιά.

Ἐνας ξένοςπραματευτῆς, πού βρέθηκε μιὰ μέρα σ' αὐτὸ τὸ χωριό, παραξευμένος ρώτησε τοὺς χωρικοὺς:

—Γιατί δὲν φυτεύετε κι ἐσεῖς ἀπ' τὸ ἴδιο δέντρο, ν' ἀποκτήσετε σὲ λίγα χρόνια τίς ἴδιες καρυδιές;

—Γιατί τὰ καρυδιά τοῦ σπανοῦ δὲν φυτρώνουν, ἀπαντοῦσαν ἐκεῖνοι. Κάθε χρόνο μόνο σὲ πεντέξη δίνει ἀπὸ ἓνα καρύδι, κι αὐτὸ μὲ τὰ χίλια παρακάλια καὶ πολλοὺς παράδες. Τὰ ὑπόλοιπα τὰ πουλάει σπασμένα.

—Μὰ γιὰ νὰ μὴ φυτρώνουν θὰ εἶναι κούφια, λέει ὁπραματευτῆς.

—Ὅχι, τὸ προσέξαμε κι αὐτό. Τὰ ζυγίζομε μὲ τὸ χέρι καὶ τὰ βρίσκομε βαρειά—βαρειά.

Τὸ δίκιο ἦταν μὲ τὸ μέρος τοῦπραματευτῆ. Ἀληθινά, τὰ καρυδιά πού ἔδινε ὁ σπανός δὲν ἦταν γερά. Διάλεγε τὰ κούφια καί, γιὰ νὰ τοὺς ξεγελάση, τὰ τρυποῦσε ἀπ' τὸ πίσω μέρος, τὰ γέμιζε μὲ χυλὸ ἀπ' ἀλεύρι καὶ τ' ἄφηνε στὸν ἥλιο νὰ ξεραθοῦν. Ἐτσι βέβαια ποτὲ δὲν φύτρωναν τὰ καρυδιά πού τόσο ἀκριβὰ τοὺς πουλοῦσε ὁ σπανός. Ἀλλὰ καὶ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ πάρη κρυφὰ καρύδι ἀπ' τὴν περίεργη αὐτή, ὅπως τὴν ἔλεγαν, καρυδιά. Ὁ σπανός, μέρα καὶ νύχτα ἦταν ξαπλωμένος φαρδὺς πλατὺς κάτω ἀπ' τὸν πυκνὸ ἴσκιό της καὶ δὲν ἄφηνε κανένα νὰ πλησιάσῃ κοντά της.

Οἱ ξένοι πού ἔφταναν στὸ χωριό τους, ἔλεγαν πὼς ὅλοι τους ἔπρεπε νὰ ἀπο-

κτῆσουν πολλές τέτοιες καρυδιές, γιατί με τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά αὐτὰ καρύδια, θὰ γινόταν τὸ πιὸ πλούσιο χωριὸ τοῦ κόσμου. Σ' αὐτὸ εἶχαν ἐξαιρετικὸ βοηθὸ καὶ τὶς ἀφθονες δροσὺλκυστες ρεματιές με τὰ πλούσια καὶ γάργαρα νερά τους. Δυστυχῶς ὅλες οἱ προσπάθειες πῆγαν χαμένες...

Τὸ χωριό, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, τόσο γινόταν καὶ πιὸ ξακουστό. Ἀπ' ὅλα τὰ μέρη ἐρχόντουσαν ἄνθρωποι κάθε λογῆς, νὰ ἰδοῦν καὶ νὰ θαυμάσουν τὴν περίφημη καρυδιά, κι ἀκόμη, νὰ δώσουν ὅσα χρήματα ζητήση ὁ σπανὸς γιὰ νὰ τοὺς δώση ἕστω κι ἓνα καρύδι. Τὸ ἔμαθε κι ἓνας σοφὸς καὶ γεμάτος περιέργεια ἦρθε κι αὐτὸς ἀπ' τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου νὰ περιεργασθῆ τὴν καρυδιά. Ὄταν ἔφτασε στὸ χωριό τοῦ σπανοῦ, δὲν εἶδε κανέναν ἐκεῖ κοντά. Ὁ σπανὸς ἦταν ἀνεβασμένος πάνω στὴν καρυδιά καὶ κρυμμένος μέσα στὰ φυλλώματά της γιὰ νὰ μὴ φαίνεται. Ὅποιος τολμοῦσε νὰ πλησιάσῃ κάπου ἐκεῖ κοντά, ἐβγαίνει πολὺ ζημιωμένος. Μαζί του εἶχε ἀνεβασμένα τσουβάλια μὲ πέτρες καὶ ξύλα καὶ μ' αὐτὰ κυνηγοῦσε τοὺς κλέφτες. Εὐτυχῶς πού ὁ σοφὸς στάθηκε μακριά. Ἀφοῦ θαύμασε τὴν καρυδιά με τὰ μεγάλα καρύδια, περιέργως θέλησε καὶ νὰ τὰ μετρήσῃ. Ὅλοι ἔχουμε ἀκούσει πόσο περιέργοι εἶναι οἱ σοφοί. Κι ἀκόμη, ὅπως γράφει κάπου ὁ Βίκτωρας Οὐγκώ, οἱ σοφοὶ εἶναι λιγάκι κατάσκοποι.

Μετρώντας ὁμοίως τὰ καρύδια, εἶχε τεντωμένο τὸ χέρι του καὶ τὰ ἔδειχνε σύγχρονα ἓνα ἓνα, σὰν μικρὸ παιδί, γιὰ νὰ μὴ τὰ χάνῃ ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ κάμει λάθος. Ὁ σπανὸς, πού τὸν ἐβλεπε μέσα ἀπ' τὰ φυλλώματα, δειλὸς ὅπως ἦταν, ἄρχισε νὰ φοβᾶται. Νόμιζε πὼς ὁ σοφὸς τοῦ ἔκανε μάγια. Ὅσο ἐβλεπε τὰ χειροδειξίματα τόσο φοβόταν περισσότερο. Τελευταῖα ἄρχισε νὰ τρέμῃ. Σὲ μιὰ στιγμή μάλιστα, καθὼς φύσηξε ἄγριος ἄνεμος, ἔδεν μπόρεσε νὰ κρατηθῆ καὶ φαρδύς-πλατὺς ἔπεσε κάτω με μεγάλο θόρυβο, παρασύροντας μαζί του πολλὰ σπασμένα κλαδιά....

Ὁ σοφὸς ἀπορροφημένος ὅπως ἦταν ἀπὸ τὸ μέτρημα, βλέποντας ἓναν σκοῦρο ὄγκο νὰ κατεβαίνει με ὄρμη καὶ κακὴν κακῶς ἀπ' τὴν καρυδιά, τρόμαξε κι αὐτὸς με τὴ σειρά του καὶ τῶραλε στὰ πόδια. Ὄταν ἔφτασε ἔξω ἀπ' τὸ χωριό, κουρασμένος καὶ τρομαγμένος ὅπως ἦταν, κάθισε νὰ ξεκουραστῆ. Σὰν πέρασε λίγη ὥρα, ξεπρόβαλε μιὰ γυναίκα πού κρατοῦσε στὰ χέρια της μιὰ φάκα πού μέσα βρισκόταν ἓνας πολὺ πιὸ μεγάλος, ἀπ' ὅσους ξέρουμε, ποντικὸς. Ἀκολουθοῦσε ἡ κόρη της κρατώντας μιὰ κατσαρόλα ζεματιστὸ νερό. Κάθε γάτα πού ἔκραζαν, ἐβλεπε τὸν ποντικὸ καὶ τῶραζε στὰ πόδια. Φαίνεται πὼς τὸ μέγεθός του τοὺς προκαλοῦσε φόβο. Ὁ σοφὸς, περιέργως πάλι, τὴ ρώτησε:

—Ποῦ τὸν πᾶς αὐτὸν τὸν ποντικὸ;

—Γιὰ ζεμάτισμα, καλέ μου ἄνθρωπε. Ἀλλιῶς θὰ μᾶς φύγῃ καὶ θὰ μᾶς καταρηνάξῃ πάλι τὸ σπίτι μας.

Ὁ σοφὸς ἀφοῦ τὴν παρακάλεσε, τῆς πλήρωσε διπλὰ τὴν φάκα καὶ τὴν κράτησε μαζί με τὸν ποντικὸ γιὰ νὰ τὸν παρατηρήσῃ. Ὅλα μεγάλα καὶ θεριεμένα σ' αὐτὸ τὸ χωριό, σκεφτόταν. Κι ἀφοῦ τὸν παρατήρησε κάμποση ὥρα ψιθύρισε: «Καὶ τώρα κακόμοιρε ποντικέ, θὰ σὲ σχίσω, γιὰ νὰ ἰδῶ τέλος πάντων τί τρώγεις καὶ μεγάλωσες τόσο».

Ἄκουσε τὰ λόγια του ὁ ποντικὸς καὶ τρόμαξε.

—Μὴ μὲ σκίζεις, καλέ μου ἄνθρωπε, τοῦ εἶπε, κι ἐγὼ θὰ σοῦ πῶ καθαρά καὶ ξάστερα τί τρώγω καὶ μεγάλωσα τόσο.

—Σ' ἀκούω, εἶπε ὁ σοφός.

Ὁ ποντικὸς ἄρχισε νὰ λέῃ:

—Εἶμαι παχὺς καὶ μεγαλόσωμος γιὰ τὴν τρώγω ἀπ' τὰ καρύδια τοῦ σπανοῦ. Τὴν ἡμέρα τρυπῶνω στὶς ἀποθήκες του καὶ τὴ νύχτα ἀνεβάνω στὴν καρυδιά. Τρώγω ὅσα μπορῶ καὶ κουβαλῶ μερικὰ στὴ φωλιά μου γιὰ νὰ φᾶνε καὶ τὰ μικρά μου παιδιά. Πέρυσι ὁμοίως παρὰ λίγο νὰ πάθω κακό. Μπῆκα στὴν ἀποθήκη, ἀλλὰ ὁ σπανὸς βρισκόταν ἐκεῖ καὶ δὲν ἔλεγε νὰ φύγῃ. Περίμενα—περίμενα, ἀλλὰ ποῦ νὰ κου-

νηθῆ ἀπ' τῆ θέσῃ του. Αὐτὸ γίνεται λίγες μέρες κάθε χρόνο ὅταν κατεβάσῃ τὰ καρύδια του. Κλείνεται τότε μέσα καὶ ξεχρονίζει.

—Καὶ τί κάνει τόσες ὥρες; ρώτησε μὲ περισσότερο τώρα ἐνδιαφέρον ὁ σοφός.

—Νὰ τί κάνει: Κάθεται σταυροπόδι μπροστὰ στὸ σωρὸ μὲ τὰ καρύδια. Μὲ τὸ ἓνα χέρι βαστάει ἓνα σφυρὶ καὶ μὲ τὸ ἄλλο ζυγίζει τὰ καρύδια. "Ὅσα εἶναι γερὰ τὰ σπάζει καὶ τὰ καθαρίζει. 'Απ' αὐτὰ τρώγω κι ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου, εἶπε ἀλλάζοντας τὴ φωνή του. "Ὅσα εἶναι κούφια, μ' ἓνα ξύλο μυτερό, ἀνοίγει πιδὲ μεγάλη τὴν πίσω τρυπίτσα καὶ τὰ γεμίζει μ' ἓνα χυλὸ ἀπ' ὄλεϋρι. "Ἵστερα τ' ἀπλώνει στὸν ἥλιο καὶ ξεραίρονται.

Ὁ σοφὸς πῆγε νὰ πετάξῃ ἀπ' τὴ χαρὰ του. Σταμάτησε τὴ συζήτηση κι ἀφοῦ σκέφθηκε λίγο εἶπε στὸν ποντικὸ:

—Θὰ σοῦ χάρισω τὴν ἐλευθερία σου, ὅταν μοῦ κάνεις ἓνα καλὸ, πολὺ καλὸ μάλιστα καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ ὀλόκληρο τὸ χωριό. "Ὅλοι θὰ σ' εὐγνωμονοῦν καὶ πιστεύω νὰ σ' ἀφήσουν ἐλεύθερο νὰ κυκλοφορῆς μέσα στὸ χωριό. Θέλω νὰ τρυπώσης στὴν ἀποθήκη τοῦ σπανοῦ καὶ νὰ μοῦ φέρεις ἓνα κορύδι. 'Αλλά, πρόσεξε καημένε· νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ τὰ κούφια, κατάλοβες;

—Εὐκόλο πράγμα αὐτὸ πὺ ζητᾶς, εἶπε μὲ ἀνακούφιση καὶ ζωηρὴ εὐχαρίστηση ὁ ποντικὸς. "Ὅχι ἓνα, ἀλλὰ καὶ ὄλα νὰ τὰ θέλῃς εἶμαι ἱκανὸς νὰ σοῦ τὰ φέρω.

Πραγματικά, ὕστερα ἀπὸ λίγο ὁ σοφὸς ἄφησε τὸν ποντικὸ ἐλεύθερο καὶ τὴ νύχτα μὲ ἀνυπομονησία περίμενε νὰ ἰδῆ ἂν ὁ ποντικὸς θὰ κρατοῦσε τὴν ὑπόσχεσή του. "Ἐφτασαν τὰ μεσάνυχτα. Χωρὶς νὰ τὸ καταλόβῃ τὸν πῆρε ὁ ὕπνος. Σὲ λίγο ὁμως ξύπνησε τρομαγμένος. "Ἐνας ποντικὸς τραβοῦσε τὰ μουστάκια του γιὰ νὰ ξυπνήσῃ. "Ὅταν ἀνείξε τὰ μάτια του εἶδε ὄχι μόνον τὸ γνωστὸ του ποντικὸ, ἀλλὰ στρατιὰ ὀλόκληρη ἀπὸ δαύτους.

—Μάζεψα, εἶπε ὁ ποντικὸς, ὄλα τὰ γνωστὰ μου ποντίκια, ἀνεβήκαμε στὴν καρυδιά τοῦ σπανοῦ καὶ δὲν τ' ἀφήσαμε καρύδι οὔτε γιὰ σπόρο. Μόνον τὰ κούφια τ' ἀφήσαμε. Τὰ διέταξα ἀκόμη νὰ μὴ φᾶνε οὔτε ἓνα καρύδι γιὰ νὰ σᾶς τὰ φέρουν ὄλα ἐδῶ. "Ἐνα - δυὸ μάλιστα πεινοῦσαν καὶ γιὰ νὰ μὴ παρακούσουν στὴ διαταγὴ μου τρύπωσαν στὸ στάβλο τοῦ σπανοῦ κι ἔφαγαν τ' αὐτιὰ τοῦ γαϊδάρου του. Τοὺς μάλωσα γι' αὐτό, ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; "Ὅτι ἔγινε - ἔγινε...

Τὴν ἄλλη μέρα πρῶλ - πρῶλ ὁ σοφὸς μὲ τὰ καρύδια βρισκόταν στὴν πλατεία τοῦ χωριοῦ καὶ κάλεσε ὄλους τοὺς κατοίκους νὰ τοὺς ἀνακοινώσῃ σπουδαῖες εἰδήσεις...

"Ὅταν ἡ πλατεία γέμισε ἀπὸ κόσμον, ἄρχισε νὰ τοὺς λέει:

—"Ἐφτασε ἡ στιγμή πού τὰ ὄνειρά σας θὰ ἐκπληρωθοῦν. Τὸ χωριό σας θὰ γίνῃ πλούσιο. Ξέρετε ὄλοι πῶς ἡ καρυδιά εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιδὲ ὠφέλιμα καὶ ἀποδοτικὰ δένδρα. Μᾶς δίνει τὰ καρύδια πού εἶναι τόσο θρεπτικὰ καὶ περιζήτητα παντοῦ. Μὲ τὴ σειρά του, ὁ καθένας, θὰ περνᾷ ἀπὸ μπροστὰ μου καὶ θὰ παίρνῃ ἀπὸ δυὸ καρύδια ὁμοια κι ἀπ' ῥάλλαχτα σὰν τοῦ σπανοῦ. Θὰ τὰ φυτέψετε ὅπου ἐσεῖς νομίζετε καλύτερα. Εἶναι γερὰ. Θὰ φυτρώσουν, θὰ μεγαλώσουν γρήγορα καὶ νὰ εἴστε σίγουροι πῶς θὰ ἔχετε ἓνα σημαντικὸ εἰσόδημα. Καὶ τώρα περνᾶτε ἀπ' ἐδῶ, καὶ δρόμο γιὰ τὴ δουλειά σας.

Οἱ χωρικοὶ μόνον πού δὲν ἔκλαιγαν ἀπ' τὴ χιρὰ τους. Δὲν ἤξεραν πῶς νὰ εὐχαριστήσουν τὸ γέρο σοφὸ. Ἀπὸ τότε μάλιστα τὸν κράτησαν καὶ τὸν ἔκαμαν πρόεδρό τους. Τὸ χωριό τους προόδισε καὶ σὲ σὲ λίγα χρόνια ἔγινε ἀγνωρίστο. "Ἄλλαξαν μάλιστα καὶ τ' ὄνομά του καὶ ἀπὸ «Βρεγμένο» πού τὸλεγαν—γιὰ τὰ πολλὰ νερά του—τὸ εἶπαν «Καρυδιές».

"Ὅσο γιὰ τὸ σπανό, πέφτοντας ἀπ' τὴ καρυδιά, φαίνεται πῶς θὰ χτύπησε γιὰτὶ μερικοὶ ἄκουσαν φωνές. Ποιὸς ὁμως τολμοῦσε νὰ πλησιάσῃ ἀφοῦ ἦταν τόσο κακός; "Ἄλλοι λένε πῶς πέθανε κι ἄλλοι πῶς πῆρε τὰ μάτια του κι ἔφυγε μακριά. Πάντως ἀπὸ τότε δὲν ξανάγινε λόγος γι' αὐτόν, κι ἔζησαν αὐτοὶ καλὰ κι ἐμεῖς καλύτερα.